

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

EMLÉKEZTETŐ

az OPCAT Civil Konzultációs Testület
2020. évi 1. üléséről

Melléklet: az AJBH napirendi javaslata

Időpont: 2020. december 10. 10.00

Helyszín: Online videokonferencia

Jelen vannak:

Az AJBH részéről:

Dr. Kozma Ákos
Dr. Schmidt Gábor
Dr. Deák-Kondákor Dóra
Dr. Gilányi Eszter
Dr. Izsó Krisztina
Dr. Mézes Norbert
Dr. Rostás Rita
Dr. Sárközy István
Tóthné Kiss Klaudia
Müller Zsolt

A meghívottak részéről:

Dr. Fekete Tamás (Magyar Ügyvédi Kamara – MÜK)
Dr. Gurbai Sándor (Validity Alapítvány)
Dr. Hárdi Lilla (Cordelia Alapítvány)
Dr. Kadlót Erzsébet (Magyar Ügyvédi Kamara – MÜK)
Dr. Lovász Laura (Társaság a Szabadságjogokért – TASZ)
Dr. Moldova Zsófia (Magyar Helsinki Bizottság – MHB)
Farkas Orsolya (Cordelia Alapítvány)
Léderer András (Magyar Helsinki Bizottság – MHB)
Szilágyiné Dr. Sarus Gyöngyi (Magyar Orvosi Kamara – MOK)

Dr. Schmidt Gábor, az AJBH főtitkárhelyettese köszöntötte az egybegyűlteket, tájékoztatta őket, hogy ő lesz az ülés moderátora. Az online felületre bejelentkezett résztvevők azonosítását és kisebb technikai problémák megoldását követően átadta a szót az alapvető jogok biztosának.

Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa megnyitotta a Civil Konzultációs Testület (CKT) ülését, köszöntötte a jelenlevőket, és örömét fejezte ki, hogy ilyen nehéz helyzetben is részt tudnak venni az eseményen. A fennálló járványhelyzetet mérlegelve arra a döntésre jutott, hogy virtuálisan, elektronikus eszközök útján hívja össze az ülést, melynek során a legutóbbi találkozás óta eltelt időszak tapasztalatairól kíván beszámolni.

Márciustól új szakasz kezdődött az NMM munkájában. Az új koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet kihirdetését követően végiggondolta, hogy milyen módon tudja a speciális körülmények között ellátni az NMM a feladatait. Úgy döntött, hogy személyesen kíván tájékozódni a pandémia fogva tartott személyekre gyakorolt hatásairól. Az NMM rendkívüli látogatási tervet dolgozott ki, a megváltozott körülményeket figyelembe véve, a járvány elleni védekezés követelményét is szem előtt tartva. Április közepén kezdődtek meg az új típusú, sajátos fókuszú látogatások.

A pandémia kapcsán előtérbe kerültek az egészségügyi jellegű intézkedések, illetve a fogvatartottaknak a korábbihoz képest megváltozott lehetőségei, például az, hogy megszűnt a személyes kapcsolattartás, helyette viszont bővült, illetve sok esetben ekkor vált lehetővé az elektronikus eszközök útján történő lebonyolítás. Ez utóbbi a tapasztalatok alapján a vírushelyzettől függetlenül is új perspektívát nyitott a büntetés-végrehajtási intézetekben. A kapcsolattartás nagyon kedvelt módjává vált, ezért az NMM több esetben is ajánlást tett a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának arra, hogy a vírushelyzetet követően is fontolja meg fenntartását.

2020 folyamán az alapvető jogok biztosa jelentős számú intézményt látogatott meg, a járvány első hulláma alatt személyesen járt 40 helyszínen. Ezek egy részét az NMM feladatkörében eljárva, más részét általános alapjogvédelmi tevékenysége körében látogatta. Az új

fókuszpontok mellett (pl. védőfelszerelés biztosítása, egészségügyi jellegű intézkedések) a klasszikus látogatási szempontokat is igyekezett fenntartani. A látogatócsoportok továbbra is interjúkat végeztek a fogvatartottakkal, a személyi állományi tagokkal és a vezetőkkel. Az NMM átfogó képet kapott arról, hogy hogyan zajlik a fogvatartottak ellátása, milyen a velük való bánásmód a járvány időszaka alatt. Ősszel, a járvány második hullámában is folytatta az NMM a helyszíni látogatásokat, az ekkor szerzett tapasztalatokról is készült már el jelentés, és várhatóan hamarosan további jelentéseket is közzétesz.

Sokfelől érkeztek jelzések, a CKT tagjaitól is. E szervezetek sok szállal kapcsolódnak ezekhez az intézményekhez, jelzéseikkel segíthetik az NMM munkáját. A következő nap témája lesz az, hogy a CKT tagjai javaslatokat tegyenek az NMM jövő évi látogatási helyszíneire.

Fontos eredményként említette a büntetés-végrehajtásban az év folyamán megvalósult férőhely-bővítési programot, melynek köszönhetően az intézményi telítettség 100% alá csökkenhet. Több helyszínen is alkalma volt megtekinteni ezeket az európai mércével mérve is jó körülményeket biztosító körleteket.

Kifejezte, hogy a nemzetközi tapasztalatok megosztását is fontosnak tartja. Az elmúlt időszakban a nemzetközi fórumokon a magyar NMM is közkinccsé tehetette tapasztalatait, a legtöbb európai kollégája elismerően szólt az előző hónapokban kifejtett tevékenységéről. Leszögezte, hogy szándékában áll a jövőben is ugyanilyen lendülettel folytatni a munkát, a járványhelyzet megszűnését követően, remélhetőleg rövid időn belül visszaáll majd a szokásos működés, melynek során szintén elvárja, hogy a jelentések minél hamarabb nyilvánosságra kerüljenek.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes felkérte a jelenlévőket, hogy jelezzék a napirenddel kapcsolatos változtatási javaslatukat.

Dr. Gurbai Sándor (Validity Alapítvány) érdeklődött, hogy a résztvevők kapnak-e tájékoztatást az OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály személyi változásairól, illetve arról, hogy a vizsgálatok lefolytatásának metodológiája, a jelentések megírásának módszere változott-e.

Dr. Schmidt Gábor főtitkár-helyettes tájékoztatta, hogy a Biztos úr Dr. Deák-Kondákor Dórát bízta meg a Főosztály vezetésével, aki az éves tevékenységéről szóló beszámoló keretében erről is tájékoztatást nyújt. Ezt követően a résztvevők a napirendet elfogadták. Tájékoztatta a megjelenteket, hogy az NMM a honlapján közzétette 2019. évi tevékenységéről szóló átfogó jelentését, továbbá az Országgyűlés is elfogadta az alapvető jogok biztosa és helyettesei éves beszámolóját, melynek részét képezi az NMM feladatkörében végzett tevékenység bemutatása is.

Dr. Deák-Kondákor Dóra főosztályvezető elmondta, hogy az NMM vizsgálati metodikája nem változott, de egyszerre 3-4 helyszínen is zajlottak párhuzamosan, kisebb csoportokban rövidebb látogatások, ennek volt köszönhető a tapasztalatok feldolgozásának gyorsulása.

A Főosztály 2020-ban elsősorban a COVID-19 járványhelyzet kezelésére tett intézkedéseket vizsgálta. Általában 3 fős csoportokban került sor az egyes intézmények látogatására. A vizsgálati helyszínek kiválasztása során az NMM arra törekedett, hogy lehetőleg az OPCAT által meghatározott fogvatartási helyszínek teljes körét lefedje, szociális és gyermekvédelmi intézményekbe, rendőrségi fogvatartási helyszínekre és büntetés-végrehajtási intézetekbe is ellátogatott. A látogatások tapasztalatairól a Főosztály munkatársai számolnak be részletesebben.

Dr. Gilányi Eszter és dr. Rostás Rita ismertették a gyermekvédelmi intézmények „COVID-szemponitú” látogatásainak fő jellemzőit. Ennek során részletesen bemutatták EMMI Nagykanizsai Javítóintézetében (*AJB-2569/2020. sz. jelentés*), az EMMI Aszódi Javítóintézetében (*AJB-2799/2020. sz. jelentés*), valamint a Veszprém Megyei

Gyermekvédelmi Központ lakásotthonaiban (*AJB-2518/2020. sz. jelentés*) tett látogatás tapasztalatait, kitérve a megállapított visszásságokra és a megismert jó gyakorlatokra is.

Ezt követően **dr. Izsó Krisztina** prezentálta a szociális intézményekre vonatkozó tapasztalatokat az egri Heves Megyei Harmónia Egyesített Szociális Intézményben (*AJB-2800/2020. sz. jelentés*), valamint a Tolna Megyei Integrált Szociális Intézmény Lakóotthonában, Regölyben (*AJB-2951/2020. sz. jelentés*) lezajlott vizsgálatok megállapításainak bemutatásával, felhívva a figyelmet az egyes intézményeknek az ellátottak foglalkoztatását érintő, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő eltérő gyakorlatára is.

Szintén **dr. Izsó Krisztina** számolt be a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Idegenrendészeti Örzött Szállásán, Nyírbátorban tett látogatás (*AJB-6175/2020. sz. jelentés*) tapasztalatairól, mely az NMM munkatársai mellett a Rendészeti Igazgató és az AJBH Hatósági Főosztályának munkatársait is bevonva a járványhelyzetben tett intézkedéseken túl a fogvatartási hellyel kapcsolatban benyújtott panaszokat is vizsgálta.

Dr. Mézes Norbert foglalta össze a rendőrségi fogvatartási helyszínek járványhelyzetben történő működésének tapasztalatait a Gárdonyi Rendőrkapitányság Martonvásári Rendőrőrsén tett látogatás (*AJB-2638/2020. sz. jelentés*) megállapításainak ismertetésén keresztül.

Végül **dr. Sárközy István** szólt a büntetés-végrehajtási intézetekben megfigyelt fertőzésp megelőző intézkedésekről és azoknak a fogvatartottak jogaira gyakorolt hatásáról, a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben (*AJB-2419/2020. sz. jelentés*), valamint a Szegedi Fegyház és Börtönben (*AJB-2726/2020. sz. jelentés*) tett látogatások tapasztalatait bemutatva.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes megköszönte a beszámolókat, és felkérte a CKT tagjait, hogy tegyék fel kérdéseiket, osszák meg észrevételeiket.

Léderer András (MHB) megköszönte az ismertetőt. Örömet fejezte ki, hogy az NMM a korábbi évekhez képest több helyszínen tudott látogatást tenni, de felvetette a kérdést, hogy a látogatások számának növelése nem járt-e a vizsgálatok mélységének és időtartamának csökkenésével. Érdeklődött, hogy hogyan változott a Főosztály személyi állománya, illetve vannak-e létszám bővítéssel kapcsolatos tervek. Problémásnak tartotta, hogy a jelentések – kevés kivétellel, pl. Sátoraljaújhelyi Bv. Intézet – nincsenek nyilvánosságra hozva, a honlapra nincsenek feltöltve. Mivel a CKT ülésekre ritkán kerül sor, kifejezetten sajnálatosnak tartotta, hogy a Főosztály munkatársai már megírt jelentéseket ismertettek szóban, amihez nehéz érdemi javaslatot tenni. Érdeklődött, hogy mikorra várható a jelentések honlapon történő nyilvánosságra hozatala, illetve mi volt annak eddig az akadálya. Indítványozta, hogy Biztos úr hívjon össze 2021-ben egy külön CKT ülést, melyen érdemi reakciókra is lesz lehetőség, mivel álláspontja szerint jelen alkalommal erre már nem elegendő az idő.

A nyírbátori látogatással kapcsolatban megjegyezte, hogy az benyomása szerint előre bejelentett látogatás volt, amit aggályosnak tartott, mivel a panaszok egy része kifejezetten az őrszemélyzet magatartásával volt összefüggésben, illetve, hogy a jelentés a korábbi alapvető jogok biztosának e helyszínről készített jelentésének megállapításaira nem reflektált. Mivel a Biztos úr aznap 3 helyszínen is járt, felvetette a kérdést, hogy elegendő volt-e az eltöltött idő, és kifogásolta, hogy bár az ott elhelyezett fogvatartottak nem beszélnek magyarul és az angol sem az anyanyelvük, a látogatócsoportban nem volt tolmács. Az onnan érkező panaszok folyamatosan ismétlődő jellegűek voltak, az MHB monitorozó tevékenysége is visszatérő problémákat tárt fel. Számára nem volt egyértelmű, hogy melyek voltak a látogatócsoport saját tapasztalatai, és mely információk származtak a személyi állomány tagjaitól vagy fogvatartottaktól, továbbá a kapcsolattartással összefüggő megállapítások nem voltak összhangban a jogi segítségnyújtók és a Nemzetközi Vöröskereszt erre vonatkozó tapasztalataival. Ismételten felvetette, hogy a Biztos úr jelöljön ki egy új alkalmat a 2020. évi jelentős számú látogatás tapasztalatainak részletes megvitatására.

Dr. Deák-Kondákor Dóra főosztályvezető válaszában kitért arra, hogy a látogatás kifejezetten „COVID-specifikus” volt, ezért volt előre bejelentett. Tolmács nem volt jelen, de angolul és franciául jól beszélő munkatársak voltak a látogatócsoporthoz, így nem volt kommunikációs probléma. A Biztos úr ugyan egy idő után távozott a következő helyszínre, de a látogatócsoporthoz többi tagja 8 órát töltött az őrzött szálláson. A létszámbeli problémák orvoslására az AJBH több szervezeti egységéből is von be megfelelő végzettséggel és tapasztalattal rendelkező munkatársakat a látogatásokba, ez esetben a Hatósági Főosztályról a menekültügy terén sok tapasztalattal rendelkező kolléga is volt a csoportban.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes tájékoztatta az ülés résztvevőit, hogy lényegében a Főosztály létszáma nem változott, és ehhez képest történik a más szervezeti egységekben dolgozó munkatársak bevonása. Az ismertetett jelentések nagy része a honlapra felkerült, ez alól kivétel néhány, az elmúlt napokban kiküldött jelentés. A jelentések nyilvánosságra hozataláról belső szabályozó eszköz rendelkezik, ennek értelmében legalább 4 munkanapot kell várni a kiküldést követően.

Léederer András (MHB) jelezte, hogy az OPCAT aloldalon nem érhetőek el a jelentések, pedig körülbelül egy tucatnyi lezajlott látogatásról került fel információ. Ha ez megtörtént volna, az lehetőséget biztosított volna az azokkal kapcsolatos érdemi diskurzusra.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes pontosította, hogy a jelentések a Hivatal főoldalára kerültek fel, és ígéretet tett arra, hogy az OPCAT aloldalon a hiányosságot pótolni fogják.

Dr. Lovász Laura (TASZ) jelezte, hogy részletes észrevételei lennének, melyek kifejtésére jelen ülés időkeretei között már nem látja a lehetőséget. Érdeklődött, hogy írásban benyújthatja-e azokat.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes tájékoztatta, hogy ezt természetesen megteheti, de a következő napon is lehetősége lesz arra, hogy a jövő évi látogatásokra vonatkozó javaslatokról szóló napirendi pont keretében megossza azokat.

Dr. Moldova Zsófia (MHB) is megköszönte a részletes beszámolót, és pozitívan értékelt, hogy több intézménylátogatására került sor. Megjegyezte, hogy a büntetés-végrehajtásban a kapcsolattartással összefüggésben sok tapasztalatot szereztek, kutatást is végeztek a témakörben. Nekik más információik vannak, mint az NMM-nek, ami abból is fakadhat, hogy az egyes intézmények között is lehetnek nagy eltérések. Felvetette, hogy lenne-e lehetőség ezek megvitatására másnap, vagy egy külön alkalommal, mivel mind a jogi szabályozás, mind a gyakorlat terén számos olyan kérdés felvetődött, ami álláspontja szerint a Biztos úr beavatkozását igényelheti.

Dr. Schmidt Gábor főtitkárhelyettes biztosította, hogy a következő napon lesz lehetősége a tapasztalatok megosztására.

Megköszönte a Főosztály munkatársainak az összefoglalókat és a sok munkát, melyet az év során elvégeztek. Felkérte a résztvevőket, hogy másnap ugyanezen a platformon összegyűlve folytatódjon az eszmecsere a következő ülés napirendi pontjainak megvitatásával, majd az ülést lezárta.

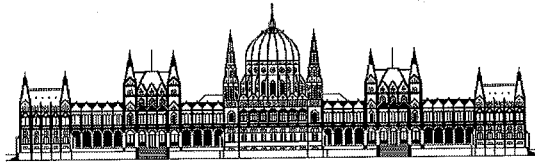
Budapest, 2020. december 10.

Készítette: dr. Gilányi Eszter

Ellenőrizte: dr. Deák-Kondákor Dóra

Jóváhagyta: Dr. Kozma Ákos

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

**Az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus mellett működő
Civil Konzultációs Testület 2020. évi üléseinek javasolt napirendje**

2020. december 10. 10.00-13.10

- 09.50 Bejelentkezés az online felületre
- 10.00 Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosának köszöntője
- 10.10 A napirend elfogadása
- 10.15 Beszámoló az OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály legutóbbi CKT ülés óta végzett tevékenységéről
- 10.30 Beszámoló az NMM 2020. év folyamán végzett speciális, az új koronavírussal (COVID-19) szembeni védekezés érdekében meghozott intézkedések hatásaira fókuszáló látogatásainak tapasztalatairól
- 12.00 Kérdések, hozzászólások,
- 12.30 Összegzés, az ülés zárása

